

بررسی رابطه بین کنترل رفتار در خانواده و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره متوسطه

ناهید برزو

کارشناسی ارشد علوم تربیتی (برنامه ریزی آموزشی) دانشگاه آزاد خوراسگان (اصفهان)

چکیده

کیفیت تعلیم و تربیت در هر عصری به انسان‌هایی بستگی دارد که مسئولیت آن را بر عهده دارند در این میان رفتار خانواده نقش پر رنگی ایفا می‌کند. زیرا نسل جوان از سال‌های اول زندگی در خانواده دوران ابتدائی و متوسطه و شاید در مراحل بعدی راهی را پیش می‌گیرند که نسل‌های گذشته ترسیم کرده‌اند. هدف این پژوهش بررسی رابطه بین کنترل رفتار در خانواده و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره متوسطه است. پژوهش از نوع توصیفی-پیمایشی است. جامعه آماری همه دانش آموزان دوره متوسطه شهر قم بودند نمونه مورد مطالعه ۳۸۰ دانش آموز دختر مقطع متوسطه بود. که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه استاندارد عملکرد خانواده استفاده شده است. همچنین نمره معدل کارنامه نوبت دوم دانش آموزان به عنوان نمره پیشرفت تحصیلی دانش آموزان استفاده شده است. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات کمی از آمار توصیفی و تحلیل رگرسیون گام به گام استفاده شد. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد، کنترل رفتار در خانواده و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین نتایج تحلیل واریانس رگرسیون حاکی از خطی بودن کلیه خرده مقیاس‌ها با پیشرفت تحصیلی و تاثیرپذیری پیشرفت تحصیلی از تمام خرده مقیاس‌ها نیز بدست آمد.

واژگان کلیدی: پیشرفت تحصیلی، کنترل رفتار والدین، دانش آموزان

مقدمه :

محیط خانواده، عاملی است که بر پیشرفت تحصیلی فرزندان مؤثر است. اندرسون (۱۹۷۱) در مطالعات خود راجع به فرایند اجتماعی شدن خانواده، به این نتیجه رسیده است که تعداد بیش‌تری از متغیرها، مربوط به محیط خانواده بوده و درعین حال در پیشرفت تحصیلی فرزندان مؤثرترند؛ این متغیرها عبارت‌اند از: پافشاری خانواده برای پیشرفت فرزندان، راهنمایی‌های تحصیلی، تلاش خانواده، علایق هوشی خانواده و عادات کاری خانواده. سطح سواد والدین و مشکلات خانوادگی نیز از دیگر عوامل خانوادگی است که بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان مؤثر می‌باشد (گلاب زاده، ۱۳۶۹؛ خیر، ۱۳۷۵، شریفیان، ۱۳۸۱).

کودکان اساساً به والدین خود وابسته هستند. و تلاش برای رسیدن موفقیت کودکان در آینده‌شان نقش مهمی دارد. به طور معمول والدین می‌خواهند فرزند خود را به رشد و توسعه برسانند. اما گاهی اوقات والدین با شیوه رفتاری خود شامل کنترل‌گری می‌تواند تأثیر منفی بر رشد کودک داشته باشد. در واقع فرزندپروری فعالیت پیچیده و در برگیرنده رفتارهای خاصی است که کودک را تحت تأثیر قرار می‌دهد (دارلینگ و استینبرک، ۱۹۹۳). در این نظریه از چهار سبک فرزند پروری مقتدرانه، مستبدانه، سهل‌گیرانه و بی‌کفایت سخن به میان آمده است. در شیوه تربیتی مقتدرانه که مناسب‌ترین روش فرزندپروری است والدین درخواست‌های معقولی برای پختگی دارند یافته‌های بامریند نشان داد فرزندان والدین مقتدر خوب پرورش می‌یابند و در تسلط‌یابی تکالیف جدید اعتماد به نفس دارند و از موفقیت تحصیلی بالاتری برخوردارند. والدینی که سبک مستبدانه دارند نسبت به فرزندانشان متوقع هستند. در شیوه فرزندپروری سهل‌گیرانه، از فرزندان خود توقعی ندارند. این فرزندان ناپخته هستند. والدین کنترل‌گر تمایل دارد به شیوه‌های که از نظر خودش درست است رفتار کنند که باعث عوامل منفی مثل رشد ناسازگارانه، وابستگی و عدم استقلال نسبت به مسولیت کودکان می‌شود شیوه‌های تربیتی والدین و روش‌های انضباطی آنان بی‌تردید تحت تأثیر خصوصیات شخصیتی و سیستم اعتقادی آنان است. والدین سالم و بالغ در مقایسه با والدین ناسالم و نابالغ معمولاً با حساسیت و مهربانی بیشتری به نیازها و اشارات کودک توجه می‌کنند. و این نوع فرزندپروری امنیت عاطفی، استقلال، توانش اجتماعی و موفقیت هوشی کودکان را تشویق می‌کند (بلنسکی، لرنر و اسپاینر، ۱۹۸۴).

برخی پژوهشگران رابطه سبک‌های فرزندپروری و پیشرفت تحصیلی را مورد بررسی قرار داده‌اند و از آنجا که فرزندان هر خانواده آینده‌سازان مملکت هستند، پیشرفت تحصیلی آن‌ها امری است که پس از سلامت جسمی و روانی، از اهمیت ویژه برخوردار است بنابراین الگوی تربیتی والدین نقش مهمی در پیشرفت تحصیلی فرزندان دارد حال با توجه به اینکه فرزندان در محیط خانواده رشد می‌یابند و تربیت می‌شوند بنابراین الگوی تربیتی والدین نقش مهمی در پیشرفت تحصیلی فرزندان دارد پیشرفت تحصیلی به معنای مقدار یادگیری آموزشی فرد است به طوری که بتواند آن‌ها را در دو مقوله کلی عوامل مربوط به تفاوت‌های فردی و زندگی خانوادگی و عوامل مربوط به مدرسه و نظام آموزش و پرورش مورد مطالعه قرارداد پیشرفت تحصیلی به جلوه‌ای از وضعیت تحصیلی دانش‌آموز اشاره دارد که این جلوه ممکن است نشان‌دهنده نمره یک دوره، میانگین نمرات برای مجموعه‌ای از دوره‌ها برای یک درس یا میانگین نمرات دوره‌های مختلف باشد. بنابراین یافته‌های پژوهشی که در این زمینه انجام گرفته است نشان می‌دهد سبک‌های فرزند پروری مستبدانه به طور مستقیم یا غیرمستقیم نقش مهمی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه دارد (ولترز، ۱۹۹۸؛ قمری، ۱۳۹۳) در پژوهشی تحت عنوان رابطه عملکرد خانواده و تعارض والد-نوجوان با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مقطع راهنمایی به این نتیجه دست‌یافت که بین اختلال در عملکرد خانواده و پیشرفت تحصیلی رابطه معکوس وجود دارد. و نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که حدود ۱۳ درصد از تغییرات پیشرفت تحصیلی را در دانش‌آموزان متغیرهای عملکرد خانواده و تعارض والد-نوجوان تبیین می‌کند.

کاوسی (۱۳۸۲) در تحقیقی پیرامون در تاثیر مطالعه‌ی والدین بر پیشرفت تحصیلی فرزندان به این نتیجه رسیده است. که میزان علائق والدین به مطالعه و توجه به علم از جمله عوامل انگیزش موثر در پیشرفت تحصیلی فرزندان است. یعنی اگر در خانواده‌ای والدین به مطالعه بپردازند به مرور علاقه‌ی دانش آموز به مطالعه نیز افزایش می‌یابد و این امر باعث می‌شود فرزندان در امر تحصیل پیشرفت کنند. دهقانی (۱۳۷۹) در پژوهشی به مقایسه بین شیوه‌های فرزندپروری و خودتنظیمی تحصیلی و تاثیر بر موفقیت تحصیلی در دروس ریاضی و فارسی دانش‌آموزان دختر و پسر دوره متوسطه پرداخت. نتایج نشان داد که محبت رابطه مثبت قوی با پیشرفت تحصیلی در دروس فارسی و ریاضی دارد. در حالی که کنترل رابطه منفی با پیشرفت تحصیلی و خودتنظیمی دارای رابطه مثبت ضعیف با پیشرفت تحصیلی بود. مریک و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهشی با عنوان فرزند پروری مستبدانه والدین به شدت فرزندان خود را کنترل کردند تا به ارزش‌ها و انتظارات والدین برسند، کودکان در برآورده کردن ارزش‌ها و انتظارات والدین موفق نشدند و مشکلات تجربه شده توسط کودکان نتیجه سبک فرزندپروری بود. نتیجه‌گیری این مطالعه، با توجه به سبک‌های فرزندپروری مستبدانه باعث تسهیل رشد مطلوب کودکان می‌شود. دنیل، کین و دانا (۲۰۱۶) در پژوهشی با عنوان مشارکت والدین در اوایل مدرسه، آموزش regulated کودکان و پیشرفت تحصیلی به این نتیجه رسیدند: موقعیت اجتماعی و اقتصادی، موقعیت اجتماعی ساکنان بومی و غیر بومی، پس‌زمینه‌زبان، جنس کودک و شایستگی شناختی، و همچنین فعالیت‌های مشارکت والدین در خانه و جامعه، به منظور تفسیر اعتماد به نفس بیشتر از نتایج کنترل شد. تجزیه و تحلیل مدل‌سازی معادلات ساختاری نشان داد که رفتار یادگیری خودتنظیمی کودکان، به طور کامل از روابط میان مشارکت والدین مدرسه در کلاس و موفقیت خواندن کودکان در کلاس برخوردار بود. مشارکت والدین به طور غیر مستقیم با پیشرفت شمارش بالینی کودکان ارتباط دارد.

الکس و همکاران (۱۹۹۷) فرزندپروری مقتدرانه در طول سال‌های کودکی و نوجوانی، با عزت نفس زیاد، پختگی اجتماعی و اخلاقی و پیشرفت تحصیلی رابطه وجود دارد.

به‌طور اختصاصی‌تر این پژوهش درصدد پاسخگویی به سوالات زیر است:

۱. آیا بین سوادوالدین و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد؟
۲. آیا بین حل مشکل در خانواده و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد؟
۳. آیا بین ارتباط در خانواده و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد؟
۴. آیا بین همراهی عاطفی در خانواده و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد؟

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر از نوع توصیفی، پیمایشی است. جامعه این پژوهش را کلیه دانش‌آموزان متوسطه اول استان قم در سال تحصیلی ۹۴-۹۵ تشکیل دادند. نمونه آماری پژوهش شامل ۳۸۰ نفر دانش‌آموز دوره متوسطه اول استان قم بود، که این تعداد با استفاده از فورمول تعیین حجم کوکران و جدول مورگان تعیین گردیده است. که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه استاندارد عملکرد خانواده استفاده شده است. همت ناتان بی اپشتاین، لارنس ام بالدوین^۵ و دوان اس بی‌شاب^۶ تهیه شده است و هدف آن سنجیدن عملکرد خانواده بر اساس الگوی مک‌کستر است. این الگو خصوصیات ساختاری، شغلی و تعاملی خانواده را معین می‌سازد و شش بعد از عملکرد خانواده را مشخص می‌کند. نمره بالاتر نشانگر کارکرد ناسالم است برای بدست آوردن نمره هر مقیاس، متوسط نمرات مواد آن مقیاس محاسبه می‌شود. سپس نمرات مواد هر خرده مقیاس با هم جمع شده و بر تعداد مواد آن مقیاس تقسیم می‌شود. بنابراین نمره هر مقیاس بین ۱ (سالم) تا ۴ (ناسالم) خواهد بود

2 Marice Bengel, Novy Helena catharina Daulimab, and Yossie susan Eka putrib

3 Graham R. Daniel a, Cen Wanga, Donna Berthelsen

4. Natan B. Epshtin

5. Larans M. Baldivin

6. Doan S. Bishab

دامنه آلفای زیر مجموعه‌های آن بین ۰/۷۲ و ۰/۹۲ است. در ایران نیز در پژوهش میرعنایت (۱۳۷۸) ضرایب آلفای خرده مقیاس ابزار سنجش خانواده را از ۰/۷۲ تا ۰/۹۲ به دست آورد که از همسانی درونی نسبتاً خوبی برخوردار است. در پژوهش امینی (۱۳۷۹) ضرایب آلفای کرونباخ کل مقیاس‌ها و خرده مقیاس‌های حل مشکل، ارتباط، نقش‌ها، همراهی عاطفی، آمیزش عاطفی، کنترل رفتار و عملکرد کلی به ترتیب ۰/۶۱ و ۰/۳۸ و ۰/۷۲ و ۰/۶۴ و ۰/۶۵ و ۰/۸۱ گزارش شده است.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

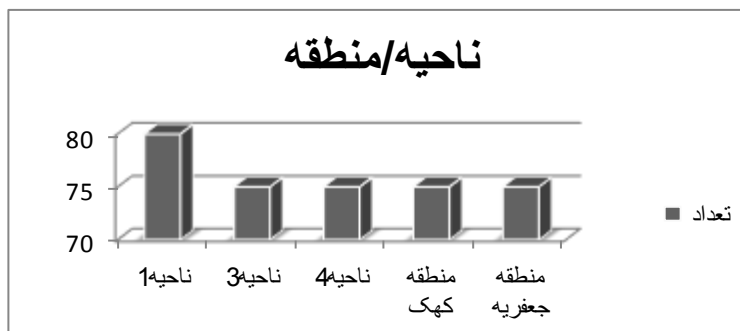
به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات کمی از آمار توصیفی استفاده شده است. که در این پژوهش به منظور ارائه اطلاعات کمی مربوط به نمونه آماری با استفاده از فرمول‌های میانگین، فراوانی تجمعی، درصد فراوانی، درصد فراوانی تجمعی و انحراف معیار استفاده شده است. همچنین به منظور ارزیابی ضریب همبستگی بین عملکرد خانواده و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان از آزمون ضریب همبستگی پیرسون آزمون t، آزمون تحلیل واریانس رگرسیون، آزمون ضریب رگرسیون استفاده شده است.

یافته‌ها

جدول (۱): جدول توزیع نمونه بر حسب جنسیت به تفکیک منطقه

ناحیه	دوره تحصیلی	تعداد	درصد	فراوانی تجمعی	درصد فراوانی تجمعی
ناحیه ۱	متوسطه اول	۸۰	۲۱,۲	۸۰	۲۱,۲
ناحیه ۳	متوسطه لول	۷۵	۱۹,۷	۱۵۵	۴۰,۷
ناحیه ۴	متوسطه اول	۷۵	۱۹,۷	۲۳۰	۶۰,۵
منطقه کهک	متوسطه اول	۷۵	۱۹,۷	۳۰۵	۸۰,۲
منطقه جعفریه	متوسطه لول	۷۵	۱۹,۷	۳۸۰	۱۰۰
		جمع		۳۸۰	۱۰۰

نمودار (۱) توزیع نمونه بر حسب ناحیه و منطقه

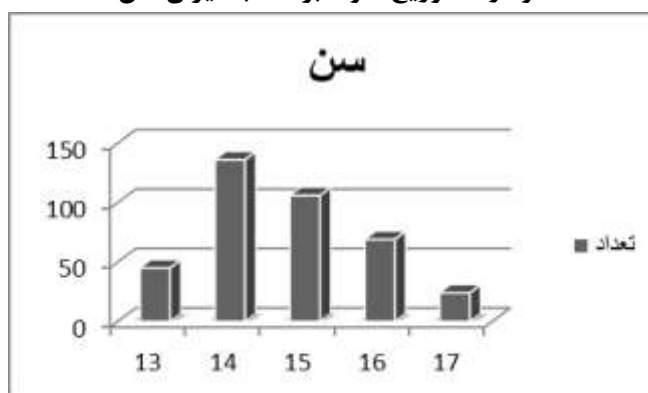
توصیف نمونه بر حسب میزان سن

اطلاعات مربوط به نمونه آماری بر حسب دوره تحصیلی و منطقه به صورت زیر می باشد

جدول (۲) توزیع نمونه برحسب میزان سن

سن	تعداد	درصد	فراوانی تجمعی	درصدفراوانی تجمعی
۱۳	۴۵	۱۱,۸	۴۵	۱۱,۸
۱۴	۱۳۶	۳۵,۸	۱۸۱	۴۷,۶
۱۵	۱۰۶	۲۷,۹	۲۸۷	۷۵,۵
۱۶	۶۹	۱۸,۲	۳۵۶	۹۳,۷
۱۷	۲۴	۶,۳	۳۸۰	۱۰۰
جمع	۳۸۰	۱۰۰		

نمودار (۲) توزیع نمونه برحسب میزان سن

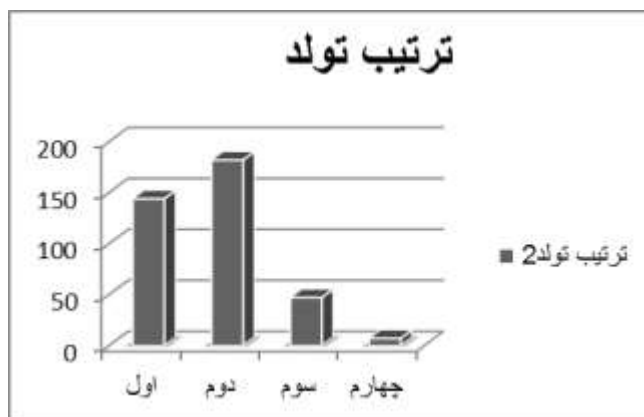

توصیف نمونه برحسب ترتیب تولد

اطلاعات مربوط به نمونه برحسب نوع آموزشگاه به صورت زیر می باشد.

جدول (۳) توزیع نمونه برحسب ترتیب تولد

ترتیب	تعداد	درصد	فراوانی تجمعی	درصدفراوانی تجمعی
اول	۱۴۴	۳۷,۹	۱۴۴	۳۷,۹
دوم	۱۸۲	۴۷,۹	۳۲۶	۸۵,۸
سوم	۴۷	۱۲,۴	۳۷۳	۹۸,۲
چهارم	۷	۱,۸	۳۸۰	۱۰۰
جمع	۳۸۰	۱۰۰		

نمودار (۳) توزیع نمونه بر حسب ترتیب تولد

یافته های توصیفی سوال های پژوهش

در این بخش یافته مربوط به سوالات تحقیق به صورت جدول و نمودار آمده است. در این قسمت صرفاً به توصیف اطلاعات بدست آمده به صورت میانگین، انحراف استاندارد آمده و یافته ها توصیف می شوند و هیچ گونه استنباطی انجام نشده است.

یافته های توصیفی تجزیه و تحلیل توصیفی متغیرها

جدول (۴) جدول نتیجه تجزیه و تحلیل توصیفی متغیرها

اعتماد سازمانی	حجم نمونه	میانگین	انحراف معیار
پیشرفت تحصیلی	۳۸۰	۱۸/۲۳	۲/۲۳
حل مشکل در خانواده	۳۸۰	۱۲/۴۴	۲/۴۸
نقش ها در خانواده	۳۸۰	۱۸/۷۰	۳/۱۴
ارتباط در خانواده	۳۸۰	۱۴/۵۳	۳/۳۲
کنترل رفتار در خانواده	۳۸۰	۲۶/۹۷	۴/۸۷

یافته های استنباطی در خصوص سوال های پژوهش

در این قسمت از پژوهش با استفاده از آمار استنباطی سوال پژوهش با استفاده از آزمون t، تحلیل واریانس، ضریب رگرسیون سوالات پژوهش مورد بررسی قرار می گیرند.

یافته های استنباطی مربوط به سوال اول پژوهش

سوال ۱: بین سواد والدین و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه وجود دارد.

جدول (۵) تحلیل واریانس برای مقایسه میانگین های پیشرفت تحصیلی بر اساس میزان تحصیلات پدران

منبع تغییر	مجموع مربعات	درجات آزادی	میانگین مربعات	F	سطح معنی داری
بین گروهی	۱۵/۱۷۹	۴	۳/۷۹۵	۰/۷۶۴	۰/۵۴۹
درون گروهی	۱۸۶۱/۷۸۰	۳۷۵	۴/۹۶۵		
مجموع	۱۸۷۶/۹۵۹	۳۷۹			

همانطور که از جدول فوق مشاهده می شود مقدار آماره F آزمون تحلیل واریانس برای مقایسه بین میانگین های پنج گروه برابر ۰/۷۶۴ و مقدار احتمال مربوط به بررسی معنی داری آن برابر ۰/۵۴۹ می باشد که از ۰/۰۵ بزرگتر است، بنابراین با اطمینان ۰/۹۵ فرض صفر آماری مبنی بر عدم وجود تفاوت معنی دار تایید می شود. بنابراین با توجه به عدم معنی دار بودن تفاوت میانگین پنج گروه می توان گفت میانگین پنج گروه یکسان است.

جدول (۶) میانگین و انحراف معیار پیشرفت تحصیلی بر اساس میزان تحصیلات پدران

مدرک	حجم نمونه	میانگین	انحراف از معیار
زیر دیپلم	۶۱	۱۸/۰۹	۲/۲۴
دیپلم	۱۵۸	۱۸/۴۲	۲/۱۷
فوق دیپلم	۸۶	۱۸/۱۰	۲/۳۰
لیسانس	۴۳	۱۸/۳۱	۲/۱۷
فوق لیسانس و بالاتر	۳۲	۱۷/۷۷	۲/۳۸

جدول (۷): جدول تحلیل واریانس برای مقایسه میانگین های پیشرفت تحصیلی بر اساس میزان تحصیلات مادران

منبع تغییر	مجموع مربعات	درجات آزادی	میانگین مربعات	F	سطح معنی داری
بین گروهی	۶/۹۸۴	۴	۱۱۷۴۶	۰/۳۵۰	۰/۸۴۴
درون گروهی	۱۸۶۹/۹۷۵	۳۷۵	۴/۹۸۷		
مجموع	۱۸۷۶/۹۵۹	۳۷۹			

همانطور که از جدول فوق مشاهده می شود مقدار آماره F آزمون تحلیل واریانس برای مقایسه بین میانگین های پنج گروه برابر ۰/۳۵۰ و مقدار احتمال مربوط به بررسی معنی داری آن برابر ۰/۸۴۴ می باشد که از ۰/۰۵ بزرگتر است، بنابراین با اطمینان ۰/۹۵ فرض صفر آماری مبنی بر عدم وجود تفاوت معنی دار تایید می شود. بنابراین با توجه به عدم معنی دار بودن تفاوت میانگین پنج گروه می توان گفت میانگین پنج گروه یکسان است.

سوال ۲: بین حل مشکل در خانواده و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه وجود دارد.

جدول (۸) ضریب تعیین رگرسیون

ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای معیار برآورد
۰/۰۱۲	۰/۰۰۹	۲/۲۱۵۳

در این پژوهش برای تحلیل متغیرهای حل مشکل در خانواده و پیشرفت تحصیلی از تحلیل رگرسیون استفاده شده است. با توجه به آزمون رگرسیون فرضیه، ضریب تعیین (R Square) بین متغیر پاسخ (پیشرفت تحصیلی) و متغیر توضیحی حل مشکل در خانواده ۱/۲ درصد است که نشان دهنده ی تاثیر پذیری متغیر وابسته از متغیر توضیحی است و متغیر توضیحی تنها ۱/۲ درصد تغییرات ایجاد شده در متغیر وابسته را پیش بینی می کند.

جدول (۹) تحلیلی واریانس رگرسیون (ANOVA)

سطح	توزیع	میانگین	درجه	مجموع	
۰/۰۳۵	۴/۴۵۶	۲۱/۸۷۰	۱	۲۱/۸۷۰	رگرسیون
		۴/۹۰۸	۳۷۸	۱۸۵۵/۰۸۹	باقمانده
			۳۷۹	۱۸۷۶/۹۵۹	کل

متغیر وابسته: پیشرفت تحصیلی

جدول تحلیل واریانس رگرسیون خطی بودن رابطه بین متغیر پاسخ پیشرفت تحصیلی و حل مشکل در خانواده را تأیید می‌کند، زیرا مقدار معنی‌داری کمتر از ۵ درصد است. همچنین ضریب استاندارد نشده رگرسیونی حل مشکل در خانواده برابر با ۰/۰۹۷ می‌باشند که نشان می‌دهد به ازای هر واحد تغییری در متغیر مستقل حل مشکل در خانواده ۰/۰۹۷ در متغیر وابسته تغییر ایجاد می‌شود.

جدول (۱۰) ضرایب همبستگی

مقدار معنی داری	t	ضریب	خطای معیار	ضریب استاندارد نشده	
۰/۰۰۰	۲۹/۱۹۸	۰/۵۸۳	۰/۰۴۶	۱۷/۰۱۹	عرض از مبدا
۰/۰۳۵	۲/۱۱۱	۰/۱۰۸	۰/۰۴۶	۰/۰۹۷	مشکل در خانواده

سوال ۳: بین ارتباط در خانواده و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد.

جدول (۱۱) ضرایب همبستگی

ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای معیار برآورد
۰/۰۰۵	۰/۰۰۳	۲/۲۲۲۵

در این پژوهش برای تحلیل متغیرهای ارتباط در خانواده و پیشرفت تحصیلی از تحلیل رگرسیون استفاده شده است. با توجه به آزمون رگرسیون فرضیه، ضریب تعیین (R Square) بین متغیر پاسخ (پیشرفت تحصیلی) و متغیر توضیحی ارتباط در خانواده ۰/۵ درصد است که نشان دهنده‌ی تأثیرپذیری متغیر وابسته از متغیر توضیحی است و متغیر توضیحی تنها ۰/۵ درصد تغییرات ایجاد شده در متغیر وابسته را پیش‌بینی می‌کند.

جدول (۱۲) تحلیل واریانس رگرسیون (ANOVA)

سطح معنی	توزیع فیشر (F)	میانگین	درجه آزادی	مجموع	
۰/۱۶۱	۱/۹۶۸	۹/۷۲۳	۱۱	۹/۷۲۳	رگرسیون
		۴/۹۴۰	۳۷۸	۱۸۶۷/۲۳۵	باقمانده
			۳۷۹	۱۸۷۶/۹۵۹	کل

متغیر وابسته: پیشرفت تحصیلی

جدول تحلیل واریانس رگرسیون خطی بودن رابطه بین متغیر پاسخ پیشرفت تحصیلی و ارتباط در خانواده را رد می‌کند، زیرا مقدار معنی‌داری بزرگتر از ۵ درصد است. همچنین ضریب استاندارد نشده رگرسیونی ارتباط در خانواده برابر با ۰/۰۴۸ می‌باشند.

جدول (۱۳) ضریب تعیین رگرسیونی

مقدار معنی داری	t	ضریب استاندارد	خطای معیار نشده	ضریب استاندارد	عرض از مبدا
۰/۰۰۰	۳۴/۱۷۱	۰/۵۱۳	۱۷/۵۲۴	۰/۰۴۸	ارتباط در خانواده
۰/۱۶۱	۱/۴۰۳	۰/۰۷۲	۰/۰۳۴		

سوال ۴: بین همراهی عاطفی در خانواده و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه وجود دارد.

جدول (۱۴) ضریب تعیین رگرسیون

ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای معیار برآورد
۰/۰۱۹	۰/۰۱۶	۲/۲۰۷۱

در این پژوهش برای تحلیل متغیرهای همراهی عاطفی در خانواده و پیشرفت تحصیلی از تحلیل رگرسیون استفاده شده است با توجه به آزمون رگرسیون فرضیه، ضریب تعیین (R Square) بین متغیر پاسخ (پیشرفت تحصیلی) و متغیر توضیحی همراهی عاطفی در خانواده ۱/۹ درصد است که نشان دهنده ی تاثیرپذیری متغیر وابسته از متغیر توضیحی است و متغیر توضیحی تنها ۱/۹ درصد تغییرات ایجاد شده در متغیر وابسته را پیش بینی می کند.

جدول (۱۵) تحلیل واریانس رگرسیون (ANOVA)

مجموع	درجه آزادی	میانگین	توزیع فیشر (F)	سطح معنی
۳۵/۵۳۹	۱	۳۵/۵۳۹	۷/۲۵۹	۰/۰۰۷
۱۸۴۱/۴۱۹	۳۷۸	۴/۸۷۱		
۱۸۷۶/۹۵۹	۳۷۹			

متغیر وابسته: پیشرفت تحصیلی

جدول تحلیل واریانس رگرسیون خطی بودن رابطه بین متغیر پاسخ پیشرفت تحصیلی و همراهی عاطفی در خانواده را تأیید می کند، زیرا مقدار معنی داری کمتر از ۵ درصد است. همچنین ضریب استاندارد نشده رگرسیونی همراهی عاطفی در خانواده برابر با ۰/۰۹ می باشد که نشان می دهد به ازای هر واحد تغییری در متغیر مستقل همراهی عاطفی در خانواده ۰/۰۹ در متغیر وابسته تغییر ایجاد می شود.

جدول (۱۶) ضریب رگرسیونی

مقدار معنی داری	t	ضریب استاندارد	خطای معیار نشده	ضریب استاندارد	عرض از مبدا
۰/۰۰۰	۲۹/۴۸۷	۰/۵۶۷	۱۶/۷۲۴	۰/۰۹۰	عاطفی در خانواده
۰/۰۰۷	۲/۷۰۱	۰/۱۳۸	۰/۰۳۳		

گونزالز دهاس و همکاران براین باورند که درگیر شدن والدین بر امور تحصیلی فرزندان با پیشرفت تحصیلی آنان در ارتباط است وقتی والدین به عنوان منبع قابل اعتماد و الگو در فعالیتهای تحصیلی دانش‌آموزان در خانه درگیر می‌شوند دانش‌آموزان احساس کفایت و شایستگی بیشتری دارند و در امور تحصیلی شایستگی بیشتری از خود نشان می‌دهند. این در حالی است که این یافته از پژوهش با یافته‌های پژوهش مریک و همکاران (۲۰۱۷)، هابین و دریک، ریچارد (۲۰۱۴) بروری و فلور (۱۹۹۸) دکویچ و میوز (۱۹۹۷)، همخوانی ندارد که یکی از دلایل این امر نیز ممکن است تفاوت در نمونه‌های مطالعاتی و یا آزمودنی مورد استفاده در پژوهش‌ها باشد.

یکی از کاربردهای اصلی پژوهش کنونی این است که ساز و کارهایی را که براساس آن سبک‌های فرزندپروری و هوش‌هیجانی بر عملکرد تحصیلی نوجوانان تأثیر می‌گذارد، مشخص می‌کند. علاوه بر این نتایج پژوهش نشان داد، سبک‌های فرزندپروری والدین (مقتدرانه) خودکارآمدی و هوش‌هیجانی نقش تعیین کننده در عملکرد تحصیلی نوجوانان دارند که تأکید بر نقش مؤثر خانواده به ویژه شیوه‌های تربیتی والدین بر این مفهوم و به طور کلی عملکرد تحصیلی نوجوانان دارد. نتایج پژوهش بر اهمیت رابطه والدو فرزند بر پیشرفت تحصیلی برای مشاوران، مدارس و والدین تأکید می‌کند. بنابراین مشاوران می‌توانند اقداماتی در بررسی سبک‌های فرزندپروری و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان به منظور حل مشکلات دانش‌آموزان انجام دهند.

محدودیت های پژوهش

برخی محدودیت‌های این پژوهش عبارتند از: یافته‌ها براساس اطلاعات خودگزارشی بود. علاوه بر این چون بررسی مفاهیم به صورت همزمان بود، مشکل نسبت میان علت و معلول وجود دارد و نیاز است در طرح‌های طولی بررسی شود تا اطلاعات رشدی مربوط به این مفاهیم را ثابت کند. یکی دیگر از محدودیت‌های پژوهش این بود به منظور تعیین پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان کلیه مدارس و نواحی یکسان در نظر گرفته شده است که با توجه به متفاوت بودن نوع مدارس نظیر شاهد، نمونه دولتی، غیر انتفاعی، دولتی، شاهد و ... و متفاوت بودن نوع دانش‌آموزان و فرهنگ حاکم بر هر منطقه یا ناحیه و نوع دانش‌آموز و مدرسه می‌تواند تأثیر منفی بر نتایج بدست آمده داشته باشد.

منابع ماخذ:

- ۱- قمری (۱۳۹۳) رابطه عملکرد خانواده و تعارض والد- نوجوان با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مقطع راهنما.
- ۲- سعدی پور (بیابانگرد)، اسماعیل (۱۳۸۹)، روش‌های پیشگیری از افت تحصیلی - انتشارات انجمن اولیاء و مربیان .
- ۳- فرهاد تنهای رشوانلو و دکتر الهه حجازی (۱۳۸۸) ارتباط ادراک از سبک فرزند پروری والدین با انگیزش تحصیلی و پیشرفت تحصیلی
- ۴- هالت، جان (۱۳۸۷) ، زمینه یا بر شکست تحصیلی، ترجمه دکتر مهشید فروغان، انتشارات قطره، چاپ سوم.
- ۵- افروز، غلامعلی (۱۳۸۶)، مبانی روانشناختی افت تحصیلی، انتشارات مدرسه
- ۶- عطاران، محمد (۱۳۸۵). مربیان بزرگ مسلمان، درباره تربیت کودک.
- ۷- حیدری، اکرم، بلوغ، مشکلات روانی نوجوان و جوان افت تحصیلی، نشر گستر تهران. ۱۳۸۵
- ۸- کاووسی (۱۳۸۲) تأثیر مطالعه‌ی والدین بر پیشرفت تحصیلی فرزندان.
- ۹- خیر، محمد (۱۳۷۵) . « رابطه شکست تحصیلی با زمینه‌ها و شرایط خانوادگی؛ مجله علوم اجتماعی و انسانی، دانشگاه شیراز؛ دوره اول، شماره ی دوم
- ۱۰- شعبانی اصفهانی (۱۳۷۰) « رابطه کم سواد و بی سواد والدین.»
- ۱۱- دکتر منصور بیرامی و جعفر بهادری خسروشاهی ارتباط شیوه تربیتی والدین با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان راهنمایی

- 1.studyGraham R. Daniela,*، Cen Wanga، Donna Berthelsenb،(2016) QuarterlyEarly school-based parent involvement، children's self-regulatedlearning and academic achievement: An Australian longitudinal studyGraham.
- 2.Livingstone، Sonia؛ Thumim، N.(2001) 'Assessing the media literacy of UKadults: a ... Edited by Livingstone، S.؛ Bovill، M. Lawrence Erlbaum AssociatesLivingstone، Sonia(2008a). Engaging with the media - a matter of literacy?

Relationship between family behavior control and academic achievement of high school students

Nahid Borzoo

Master of Science (Educational Planning) Azad University of Khorasgan (Isfahan)

Abstract

The quality of education in each age depends on the people who are responsible for it, and the family's behavior plays a vibrant role. Because the young generation from the first years of life in the early and middle-class family, and perhaps in the next stages, is the way forward for the generations to come. The purpose of this study was to investigate the relationship between family behavior control and academic achievement of high school students. The research is a descriptive survey. The population of all high school students in Qom was a sample of 380 female high school students. They were selected by random cluster sampling. A standard family function questionnaire was used for collecting data. Also, the second-grade student grade score is used as a student's academic achievement score. To analyze the data and information, descriptive statistics and stepwise regression analysis were used. The results of regression analysis showed that there is a significant relationship between the control of family behavior and the educational progress of female students. Also, the results of regression analysis of variance showed that all subscales were linear in terms of progression and the effect of academic progress on all subscales.

Key words: academic achievement, parents behavior control, students